

SXEDIO.6PA

2.6.1957: Ο ΝΙΚΟΣ ΣΑΜΨΩΝ ΣΤΟ ΚΕΛΛΙ ΤΟΥ ΜΕΛΛΟΘΑΝΑΤΟΥ. ΟΙ ΔΕΣΜΟΦΥΛΑΚΕΣ ΑΣΚΩΝΤΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟ ΝΕΥΡΩΝ ΤΟΝ ΑΝΑΓΚΑΖΟΥΝ ΝΑ ΛΕΕΙ ΚΑΛΗΜΕΡΑ ΣΤΗΝ ΑΓΧΟΝΗ ΘΥΜΙΖΟΝΤΑΣ ΤΟΥ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΑ ΟΤΙ ΣΥΝΤΟΜΑ ΘΑ ΤΟΝ ΚΡΕΜΑΣΟΥΝ

Μετά την καταδίκη του σε θάνατο ο Νίκος Σαμψών μεταφέρθηκε στο κελλί των μελλοθανάτων στις Κεντρικές Φυλακές.

Και ενώ ο δικηγόρος του Στέλιος Παυλίδης ετοίμαζε την περαιτέρω υπεράσπιση του πελάτη του, με προσφυγή στο Εφετείο στη Λευκωσία και αργότερα ακόμα στο Ανακτοσυμβούλιο, ο Νίκος Σαμψών περνούσε πραγματικά δραματικές στιγμές στο κελλί αυτό που απείχε μόλις μερικά μέτρα από την αγχόνη και το θάνατο.

Εμενε μόνος, μέσα σε ένα στενό και σκοτεινό, κλειστό δωμάτιο, και είχε αποκλειστεί από τους συγκρατούμενους του και τον έξω κόσμο.

Από την άλλη οι αρχές των Φυλακών εφαρμόζαν ένα τρομερό πόλεμο νεύρων και του θύμιζε καθημερινά την αγχόνη και το ότι σύντομα θα τον κρέμαζαν.

Κι' αυτό ακόμη το κελλί του φρόντισαν να το κάνουν όσο γινόταν πιο καταθλιπτικό. Αντικατέστησαν το πράσινο χρώμα με το μαύρο σε όλο το κελλί για να του θυμίζει πιο πολύ τον επερχόμενο θάνατο.

Κι όταν είχε την ευκαιρία να συνομιλεί με τους βρετανούς φρουρούς του, αυτοί πάντοτε του υπενθύμιζαν ότι πλησίαζε η μέρα του απαγχονισμού του.

Οι γονείς του δεν μπορούσαν να τον πλησιάσουν, να τον αγγίσουν, να τον φιλήσουν ή να ανταλλάξουν μαζί του δυο λόγια εντελώς μόνοι.

Οι επισκέψεις τους γίνονταν πάντοτε στην παρουσία βρετανών και τούρκων αστυνομικών και βαριάνων.

Και όταν τα βράδια έγερνε για να ξεκουρασθεί

για λίγο και προσπαθούσε να συγκεντρώσει τις σκέψεις του, οι φρουροί του δεν τον άφηναν να κλείσει μάτι. Χοροπηδούσαν συνεχώς στη στέγη του κελλιού του προκαλώντας ανυπόφορο θόρυβο και δεν τον άφηναν να κοιμηθεί.

Εγγραψε ο Νίκος Σαμψών γι' αυτές τις δραματικές μέρες που ήταν οι χειρότερες που πέρασε ποτέ στα χέρια των βρεττανών- ακόμα και από εκείνες τις ώρες που του έμπηγαν κομμάτια από γιαλί στα νύχια του:

"Σε λίγα λεπτά (μετά την καταδίκη του σε θάνατο τη 1η Ιουνίου 1957 από το δικαστήριο της Λευκωσίας) η αυτοκινητοπομπή των αγγλοτούρκων έφθασε στο χώρο των Κεντρικών Φυλακών Λευκωσίας. Εκεί ανέμεναν άγγλοι δεσμοφύλακες για να με παραλάβουν.

Ο επικεφαλής των άγγλων που ανέμεναν, λοχίας, μόλις αντελήφη ότι με κτυπούσαν έτρεξε και τους ζήτησε τα χαρτιά της καταδίκης μου, ώστε σε ελάχιστα δευτερόλεπτα βρέθηκα υπό τη δικαιοδοσία του.

Με πέρασε στο "καρακόλι" των φυλακών, όπου μου έδωσε καρέκλα και κάθησα. Μετά με οδήγησε σε ένα μικρό δωμάτιο στο "καρακόλι" που χρησιμοποιείτο ως δωμάτιο ύπνου για δεσμοφύλακες.

- Μην στενοχωρείσαι, μου είπε, η ζωή αυτά έχει.

Εκλεισε πίσω του την πόρτα και μετά από λίγο επανήλθε μεταφέροντας μου ένα ποτήρι λεμονάδα.

Μέχρι να ετοιμάσει ο λοχίας Δημήτρης τη στολή σου, τη στολή του μελλοθανάτου, θα σε αφήσω στο δωμάτιο αυτό, μου είπε. Οι αστυνομικοί που μετέφεραν είναι κακοί άνθρωποι, συνέχισε, είναι άνθρωποι που επί χρόνια εξασκούν το επάγγελμά αυτό στις διάφορες αποικίες και βασανίζουν όλους όσοι θέλουν να ζήσουν ελεύθεροι. Τώρα που τους γνώρισα, εδώ στην Κύπρο, μου είπε, κατάλαβα πόσον οι πολιτικοί μας κοροϊδεύουν τον αγγλικό λαό.

Τον ευχαρίστησα για την καλή του συμπεριφορά και κατανόηση που επέδειξε για την Κυπριακή υπόθεση.

- Εμείς, του είπα, δεν μιλούμε καθόλου τον αγγλικό λαό. Μισούμε όμως βαθειά τη σκλαβιά κι έτσι

είμαστε αναγκασμένοι να πολεμήσουμε εναντίον των αλυσίδων μας. Πολεμώντας για την ελευθερία, και ανάγκη, σκοτώνουμε άγγλους στρατιώτες που είναι οι εκπρόσωποι της αποικιοκρατικής πολιτικής της Κυβέρνησης σας και ταυτόχρονα οι άνθρωποι που επιβάλλουν με τα όπλα τους τη σκλαβιά στη νήσο μας.

Μετά από παρέλευση μιας ώρας ήλθε ο υποδιευθυντής των Κεντρικών Φυλακών Ακερς, ό οποίος με οδήγησε στο γραφείο του Λοχία Δημήτρη, όπου μου δόθηκε η στολή του μελλοθάνατου.

Προτού φορέσω τη στολή με ερεύνησαν επισταμένα από τον Ακερς. Μόλις φόρεσα τη στολή του μελλοθάνατου κατάλαβα την πραγματική έννοια της καταδίκης μου σε θάνατο. Τώρα, είπα στον εαυτό μου, είσαι καταδικασμένος πραγματικά σε θάνατο. Όλες οι απειλές των ανακριτών και των άλλων άγγλων, που συνάντησα μετά τη σύλληψη μου, για το θάνατο, άρχισαν να παίρνουν συγκεκριμένη μορφή. Ζήτησα από τον Ακερς να μου επιτρέψει να πάρω μαζί μου στο κελλί του θανάτου, τις φωτογραφίες των στενών συγγενών μου, πράγμα που το δέχθηκε.

Μετά από λίγα λεπτά υπό τη συνοδεία του Ακερς και των άλλων άγγλων δεσμοφυλάκων, βρέθηκα έξω από τη βορειά σιδηρόφρακτη πόρτα των διαμερισμάτων **7** και **8** των Φυλακών που χρησιμοποιούνται για τους θανατοποινίτες. Ο Ακερς ήρθε και μόλις εισήλθαμε είδα μια διμοιρία άγγλων στρατιωτών να έχουν τα όπλα τους γυρισμένα προς το μέρος μου. Κοίταξα προς όλες τις διευθύνσεις για να σχηματίσω μιαν εικόνα της όλης κατάστασης που επικρατούσε στα μακάβρια αυτά μέρη των Κεντρικών Φυλακών. Ακριβώς απέναντι βρίσκονταν το διαμέρισμα **8** και παραπλεύρως το νεκροταφείο. Προχωρήσαμε λίγα βήματα και η βαρειά πόρτα έκλεισε πίσω μας.

Αυτό είχε την έννοια ότι αποξενώθηκα και από την υπόλοιπη συναδελφική κοινωνία των Κεντρικών Φυλακών.

Εστρεψα τότε το βλέμμα ψηλά, να δω τον ουρανό, το ελεύθερο αυτό κομμάτι της φύσης και αντίκρυσσα

ένα οπλοπολυβόλο μπρεν να με σημαδεύει. Υπήρχε κτισμένο στη στέγη του δωματίου της Αγχόνης ένα πανύψηλο παρατηρητήριο.

Η στρατοκρατία βρισκόταν και μέσα στο μακάβριο αυτό μέρος υπό τη χειρότερη της μορφή. Ήταν κάτι που δεν περίμενα ποτέ μου.

Η πρώτη αυτή εντύπωση επιβεβαιώθηκε μετά από λίγες μόνο ώρες. Με οδήγησαν σε ένα κελλί, από τα δυο του υπ αριθμόν 8 διαμερίσματος. Σε κείνο που βρισκόταν στο βάθος, σε εκείνο που βρισκόταν πιο κοντά προς την αγχόνη.

Ο Ακερς τότε με διέταξε να αφαιρέσω όλα μου τα ρούχα, τη στολή του θανατοποινίτη και με υπέβαλε και πάλι σε εξονυχιστική έρευνα.

Μέσα στο κελλί μου υπήρχε μια τάβλα και επτά κουβέρτες, μια μικρή κούζα με νερό και ένα τσίγγενο μαστραππί. Αυτή ήταν η επίπλωση του κελλιού μου.

Μετά από λίγα λεπτά μου έφεραν το φαγητό μου, που αποτελείτο από φασόλια βραστά, ένα κομμάτι ψωμί και ένα κρεμμύδι. Ρώτησα πού θα έτρωγα και ένας δεσμοφύλακας απάντησε: "Στο πάτωμα".

Μου έδωσαν ένα ζευγάρι παντούφλες των φυλακών, διότι όπως μου είπαν, οι θανατοποινίτες δεν επιτρέπεται να έχουν παπούτσια. Ρώτησα γιατί και η απάντηση ήταν η εξής: "Με τα κορδόνια των παπουτσιών μπορεί ένας θανατοποινίτης να αυτοκτονήσει".

Προτού ο Ακερς βγει από το κελλί με ρώτησε αν θέλω τίποτα άλλο.

- Βεβαίως και θέλω ήταν η απάντηση μου.

- Πες μου γρήγορα, γιατί βιάζομαι, μου είπε.

- Κύριε Ακερς, θέλω να μάθω γιατί έχετε βάψει τα πάντα μαύρα εδώ μέσα. Προηγουμένως ξέρω ότι ήταν πράσινα.

Ο Ακερς γέλασε για λίγο και μου είπε τα ακόλουθα:

- Τα βάψαμε πριν από τρεις μέρες ύστερα από διαταγή του διευθυντή κ. Αϊρονς. Φαίνεται ότι θέλει να σου δώσει την ευκαιρία να καταλάβεις τη θέση σου.

- Α, έτσι; Διαβίβασε του τις ευχαριστίες μου.
 - Τίποτε άλλο;
 - Ποιος εγκαινίασε αυτό το κελλί;
 - Ο Μιχαλάκης Καραολής. Και μετά πέρασαν και άλλοι απ' εδώ.
 - Όταν λες κι άλλοι ποιους εννοείς;
 - Πάνω στο κρεβάτι (τάβλα) αυτό βάλαμε ακόμη και τις καμένες σάρκες του Αυξεντίου.
 - Ιστορικό κρεβάτι. Όταν η Κύπρος ελευθερωθεί θα τοποθετηθεί στο Μουσείο του Αγώνα.
 - Πάντως εσύ δεν θα ζήσεις να δεις αυτά που ονειρεύεσαι.
 - Ποιος ξερει, ίσως εσύ να πεθάνεις πιο γρήγορα από μένα.
- Στο σημείο αυτό ο Άκερς γέλασε σαρκαστικά και βγήκε από το κελλί.
- Η πόρτα του κελλιού έκλεισε πίσω του και έμεινα μόνος στο κελλί αυτό του θανάτου. Κάθησα στο πάτωμα κι έφαγα το γεύμα μου. Υστερα ξάπλωσα στο κρεβάτι και βυθίστηκα σε σκέψεις. Η απειλή των Αγγλων πήρε σάρκα και οστά. Δεν σκεπτόμουν τον εαυτό μου, αλλά τους γονείς μου.
- Εφερα στο μυαλό μου την τελευταία ημέρα που θα περνούσα στο κελλί αυτό, την ημέρα της εκτέλεσης και προσπαθούσα να φαντασθώ τους γονείς μου, την αγωνία των τελευταίων ωρών. Παρηγορήθηκα όμως με τη σκέψη ότι δεν θα έμεναν μόνοι. Όλοι οι στενοί συγγενείς μου και πολλοί φίλοι θα έσπευδαν να τους βοηθήσουν στις δύσκολες στιγμές.
- Μετά από λίγο ένας άγγλος δεσμοφύλακας με ειδοποίησε ότι ήλθαν οι γονείς μου μαζί με το μικρό αδελφό μου να με επισκεφθούν:
- Θα σε δουν σε λίγη ώρα για δεκαπέντε λεπτά.
 - Μα γιατί τόσο λίγη ώρα;
 - Είναι οι κανονισμοί.
 - Προηγουμένως εξ όσων γνωρίζω ήταν περισσότερη η ώρα επίσκεψης.
 - Πες το στον κ. Αϊρονς.

Πραγματικά ύστερα από λίγη ώρα εμφανίστησαν οι γονείς μου, μαζί με το δωδεκάχρονο τότε αδελφό μου. Ηλπιζα πως οι δεσμοφύλακες θα άνοιγαν την πόρτα του κελλιού για να φιλήσω τους δικούς μου. Δυστυχώς όμως αρνήθηκαν να ικανοποιήσουν την επιθυμία μας αυτή.

Οι γονείς μου ήταν αρκετά συγκινημένοι, αλλά δεν έκλαψαν καθόλου. Η πρώτη τους κουβέντα ήταν: "Μη σκέπτεσαι τίποτα. Θα γίνει έφεση έχουμε ελπίδες. Ο κ. Ζεκιά είναι τίμιος άνθρωπος, ελπίζουμε πολύ σ αυτόν".

Τα λόγια τους αυτά παρέμειναν βαθειά ριζωμένα μέσα μου. Σε μικρό χρονικό διάστημα το θυμήθηκα και παρεδέχθηκα πόσο δίκαιο είχαν οι γονείς μου. Ο κύριος Ζεκιά φάνηκε πράγματι, κατά τη διάρκεια της έφεσης μου τίμιος, δυστυχώς όμως, υπήρχαν και άλλες καταστάσεις.

Είπα στους γονείς μου να μη λυπούνται για την καταδίκη μου, αλλά να κρατηθούν στο ενδεδεδειγμένο ύψος τους. Μου υπεσχέθηκαν ότι δεν θα χύσουν ούτε ένα δάκρυ.

- Υπομονή, Νίκο μου, ο Θεός θα κάνει το θαύμα του, μου είπε η μητέρα μου.

Τα λεπτά στο μεταξύ πέρασαν χωρίς να το αντιληφθώ. Ο ένας από τους τούρκους δεσμοφύλακες που παρακολουθούσαν την επίσκεψη, διέκοψε τη συνομιλία λέγοντας:

- Το ώρα επήε. Χάτε τελειώνουμε γιατί να μπερτέψουμε.

Ετσι η επίσκεψη, η πρώτη επίσκεψη που είχα στα καλλιά του θανάτου, τέλειωσε. Όταν έφυγαν οι δικοί μου πήρα τις φωτογραφίες τους και τις φίλησα πολλές φορές. Ήταν μια εκδήλωση αντίδρασης στην άρνηση των αρχών να μου επιτρέψουν να φιλήσω τους πονεμένους μου γονείς.

Μετά από λίγο ο άγγλος Λοχίας Κένταλ, τον οποίο αργότερα ο Νίκος Σοφοκλέους ονόμασε "βρωμύλο εισήλθε στο κελλί και αφού με ερεύνησε, έκανε το

κελλί ανάστατο.

- Μα τι θα βρεις εδώ μέσα;

- Είχες επίσκεψη και πιθανώς οι δικοί σου να σου έδωσαν κάτι.

- Μα αφού δεν ήλθα σε άμεση επαφή με αυτούς, τρεις δε δεσμοφύλακες βρίσκονταν μπροστά μας, πώς ήταν δυνατό να μου δώσουν κάτι;

- Σας ξέρουμε εσάς της ΕΟΚΑ.

Μόλις τέλειωσε την εξονυχιστική έρευνα, μου πέρασε χειροπέδες και μου είπε:

- Ωρα για να κάνεις τον περίπατο σου στην αυλή. Πρέπει να ξέρεις ότι ο περίπατος αυτός που προνοεί ο κανονισμός είναι μισής ώρας. Δεν θα σου επιτρέψω ούτε μισό λεπτό περισσότερο.

- Εν τάξει.

- Εάν ήταν δυνατό δεν θα σου επέτρεπα αυτό τον περίπατο. Δυστυχώς όμως ο κανονισμός...

- Καλωσύνη σου. Βλέπω ξέρεις τους κανονισμούς.

- Σκάσε. Επρεπε να σε κρεμάσουμε, ευθύς αμέσως μετά την απόφαση του δικαστηρίου.

- Δεν πειράζει.

- Θα σε πειράξει όταν θα σε οδηγήσουμε στην αγχόνη.

- Θα το δούμε.

- Πολλές κουβέντες είπες, άντε, ήδη πέρασαν μερικά λεπτά, από την ώρα περιπάτου που έχεις στη διάθεση σου.

Ετσι βγήκα στη μικρή αυλή για τον ημίωρο περίπατο. Μόλις όμως προχώρησα λίγα βήματα, οι άγγλοι στρατιώτες που βρίσκονταν στο παρατηρητήριο, άρχισαν να μου ρίχνουν πέτρες.

Ήταν κάτι που δεν το περίμενα. Κοίταξα τους άγγλους στρατιώτες με έκπληξη και με θυμό. Οι τελευταίοι έστρεψαν εναντίον μου και το πολυβόλο μπρεν και άρχισαν ένα σαρδώνειο γέλιο που πραγματικά με εξενεύρισε πολύ. Εν τούτοις κράτησα την ψυχραιμία μου και δεν τους ύβρισα. Μόνο τους έδειξα τα χέρια μου που ήσαν δεμένα με χειροπέδες,

για να ντραπούν για τη συμπεριφορά τους προς ένα άνθρωπο δεμένο με σίδερα.

Ο σαδιστής Λοχίας δεσμοφύλακας Κένταλ, δεν επενέβη καθόλου. Καμάρωνε μάλλον την παληκαριά των στρατιωτών. Ένας τούρκος δεσμοφύλακας, όμως, ο Βρετσιώτης, διαμαρτυρήθηκε έτονα στον Κένταλ.

- Θα φάμε και μεις καμιά πέτρα, δεν είναι κατάσταση αυτή.

- Εν τάξει παιδιά, σταματείστε, είπε προς τους στρατιώτες ο Κένταλ. Έχετε αρκετό καιρό για να τιμωρείτε αυτόν τον τρομοκράτη.

Ο ώμος μου με πονούσε. Μια πέτρα βρήκε καλά τον στόχο της. Εν τούτοις δεν έδειξα ότι πονούσα για να μην τους δώσω την ευκαιρία να αισθανθούν ευχαριστημένοι. Χωρίς άλλα επεισόδια έληξε ο ημίωρος περίπατος. Προτού εισέλθω στο κελλί ο Κένταλ, με διέταξε να βγάλω τα ρούχα μου.

- Γιατί;

- Για να σε ερευνήσω.

- Για ποιο σκοπό;

- Έτσι είναι ο κανονισμός.

- Μα εφ'όσον ήμουν στην αυλή μαζί σας.

- Έτσι είναι ο κανονισμός.

Με υπέβαλε σε εξονυχιστική έρευνα, που κράτησε πέντε περίπου λεπτά. Ακολούθως με έκλεισε στο κελλί μου. Μετά από λίγο επέστρεψε και μου έφερε μερικά βιβλία μου. Τα πήρα και χωρίς καθυστέρηση ρίφθηκα στο διάβασμα. Ήταν, θυμούμαι, το "κάστρο" του Κρόνιν. Απορροφήθηκα στο διάβασμα, έτσι που πέρασε η ώρα χωρίς να το καταλάβω. Με διέκοψε η φωνή του δεσμοφύλακα.

- Ατε, ήρτεν φαΐ σου.

- Ευχαριστώ πολύ, δεν πεινώ. Ο Λοχίας Κένταλ μου έκοψε την όρεξη.

- Φάε γιε μου...Τούτο άδρωπος ένεν καλόν.

- Είναι σαδιστής.

Μετά το φαγητό άρχισα το διάβασμα. Στο μεταξύ ο τούρκος δεσμοφύλακας έφερε ένα λουξ και το

τοποθέτησε έξω από το κελλί.

- Γιατί έφερες λουξ;
- Εν έσειει φως τζελλίν.
- Γιατί;

- Ετο φοούνται να βάλει σιέριν του τζιαι αυτοκτονήσει.

Ετσι με το φως του λουξ, συνέχισα το διάβασμα.

Πέρασε αρκετή ώρα. Ξαφνικά άρχισε ένας δαιμονιώδης θόρυβος στη στέγη του κελλιού. Οι άγγλοι στρατιώτες φρουροί του παρατηρητηρίου, χοροπηδούσαν στη στέγη. Οι αρβύλες τους δημιουργούσαν τέτοιο θόρυβο που μου κτυπούσε στα νεύρα. Κατ αρχήν δεν αντέδρασα καθόλου. Θα κουρασθούν, είπα στον εαυτό μου. Όταν όμως αντιλήφθηκα ότι η πρόθεση τους ήταν να συνεχίσουν άρχισα να τους φωνάζω να σταματήσουν. Αυτό τους έκανε να επιταχύνουν τα χοροπηδήματα τους. Τότε άρχισα να τους βρίζω όσο πιο δυνατά μπορούσα. Το λεξιλόγιο μου ήταν όμως πολύ πτωχό. Δεν είχα βλέπετε ειδικευθεί σε βρισιές στην αγγλική. Οι στρατιώτες σε απάντηση μου φώναζαν ότι θα με κρεμμάσουν σύντομα και πολλά άλλα. Ήταν μια κατάσταση απελπισίας. Δεν μπορούσα να αντιδράσω.

Τα χοροπηδήματα συνεχίστηκαν χωρίς διακοπή. Σε λίγο τον θόρυβο ενίσχυσε άγριος πετροβολισμός. Οι πέτρες κτυπούσαν το μικρό παράθυρο- φεγγίτη του κελλιού και λόγω του ότι ήταν κλειστό έπεφταν έξω. Ο τούρκος δεσμοφύλακας τρομοκρατήθηκε.

- Εν να μας ισκοτώσουν οι κκερατιτάες.
- Μη φοβάσαι.
- Εννεν αδρώποι τούτοι.

Δεν του απάντησα. Εστρωσα τις κουβέρτες και ξάπλωσα. Δοκίμασα να κοιμηθώ, αλλά τα χοροπηδήματα δεν μου επέτρεψαν. Ετσι άρχισα να σκέπτομαι όλα που πέρασα στη ζωή μου. Τα πάντα περνούσαν σαν κινηματογραφική ταινία. Τα παιδικά μου χρόνια, η μαθητική ζωή, το ποδόσφαιρο και μετά η ζωή μου, σαν μέλος της ΕΟΚΑ. Όλα αυτά μου φαινότουσαν σαν ένα

όνειρο. Εκλείσα τα μάτια ερωτώντας τον εαυτό μου εάν ήταν πραγματικότητα η όλη ζωή μου και εάν ήταν πραγματικότητα ότι βρισκόμουν κλεισμένος μέσα στα κελλιά του θανάτου.

Ο θόρυβος δεν σταμάτησε καθόλου. Παρ' όλες τις προσπάθειες μου να κοιμηθώ δεν τα κατάφερα. Ετσι ξημέρωσε. Τα μάτια μου ήταν κόκκινα.

Στις 6 π.μ. ακριβώς εμφανίστηκε ο σαδιστής άγγλος Λοχίας Κένταλ, συνοδευόμενος από δυο τούρκους δεσμοφύλακες, οι οποίοι αντικατέστησαν τον τούρκο δεσμοφύλακα της νυκτερινής βάρδιας.

Ο Κένταλ άρχισε να κτυπά θυμωμένος την πόρτα του κελλιού κραυγάζοντας:

- Ακόμα κοιμάσαι; Είναι μεσημέρι.

Σηκώθηκα κι αφού τακτοποίησα τις κουβέρτες, ο Κένταλ άνοιξε την πόρτα και με διέταξε να βγω έξω. Μόλις βγήκα από το κελλί, ο Κένταλ με ερεύνησε επισταμένα. Γέλασα κοροϊδευτικά. Ο Κένταλ δεν αντέδρασε αμέσως. Με οδήγησε στην αυλή για να ξεπλυθώ. Το δωμάτιο της αγχόνης ήταν απέναντι. Μου το έδειξε και με κακία μου είπε:

- Πες στην αγχόνη καλημέρα, διότι σύντομα θα περάσεις απ' εκεί και δεν θα έχεις μετά την ευκαιρία να λες καλημέρα.

Δεν του απάντησα.

Με άφησε υπό τη φρούρηση των δυο τούρκων δεσμοφυλάκων και μπήκε στο κτίριο του μπλοκ 8, όπου ήταν το κελλί μου. Όταν τέλειωσα το νύψιμο οι τούρκοι με οδήγησαν προς το κελλί ενώ οι άγγλοι στρατιώτες του παρατηρητηρίου φώναζαν και με ύβριζαν. Ο Κένταλ προτού εισέλθω με ερεύνησε και πάλι. Δεν κρατήθηκα και τον ρώτησα γιατί με ερευνούσε.

- Διότι βγήκες από το κελλί.

- Μα τί μπορούσα να φέρω από την αυλή;

- Νομίζεις ότι έχω εμπιστοσύνη στους δυο τούρκους;

- Ωραίο κι αυτό.

Μολις έληξε η έρευνα ο Κένταλ με έσπρωξε βίαια μέσα στο κελλί και έκλεισε την πόρτα. Είδα τότε, δεμένα στην πόρτα του κελλιού δυο σχοινιά, τα οποία κατέληγαν σε θηλειές. Αμέσως κατάλαβα. Ο Κένταλ, όταν με άφησε υπό την φρούρηση των δυο τούρκων δεσμοφυλάκων, μετέβη εις το το κελλί μου και έδεσε και σχοινιά. Ειλικρινά θύμωσα πολύ. Ηταν μια πράξη χυδαία που φανέρωνε πέραν πάσης αμφιβολίας τον χαρακτήρα και το ποιόν του ψυχικού του κόσμου. Δεν μπορούσα προηγουμένως να φαντασθώ ότι ο σαδισμός ενός ανθρώπου θα τον ωθούσε να πέσει τόσο χαμηλά.

Μετά από λίγο ο Κένταλ επέστρεψε με ένα χαμόγελο ικανοποίησης.

- Ηλθε το πρόγευμά σου.
- Ευχαριστώ.
- Έχεις να πεις τίποτα.
- Οχι, τί να πω;
- Κανένα παράπονο;
- Οχι.
- Μπάσταρδε.
- Παρομοίως.

Το πρόσωπο του πήρε αμέσως άλλη όψη. Το θριαμβευτικό χαμόγελο του εξηφανίσθη. Ο θυμός πήρε την θέση του μειδιάματος. "Ωραία", σκέφθηκα, "κατάφερα να τον κάνω να σκάσει από το κακό του.

Άνοιξε την πόρτα του κελλιού και μου έδωσε το πρόγευμα.

- Φάε μπάσταρδε, μου είπε, θα είναι από τα τελευταία σου.
- Το πλέον ευχάριστο πρόγευμα της ζωής μου.
- Σκάσε.

Ο Κένταλ στεκόταν στο άκρο της μικρής αυλής και με παρακολουθούσε. Οι τούρκοι βηματίζαν μαζί μου. Καθ' όλη τη διάρκεια του καλούμενου περιπάτου, σκεφτόμουν όλους τους αδελφούς που πέρασαν από το μακάβριο εκείνο μέρος. Το Μιχαλάκη Καραολή, τον οποίον είδα να κάθεται στην ίδια αυλή κατά τον πρώτο μήνα του **1956**, όταν είχα καταδικασθεί σε τρίμηνη φυλάκιση για οχλαγωγία και εργαζόμουν ως μάγειρος,

τον Ανδρέα Δημητρίου, ο οποίος ήταν στενός φίλος μου και γείτονάς μου στην Αμμόχωστο, τον Ανδρέα Ζάκο, με την οικογένεια του οποίου ήμουν τόσο στενά συνδεδεμένος, το Χαρίλαο Μιχαήλ, που γνώριζα τους δικούς του και έζησα το δράμα τους, τον Ιάκωβο Πατάτσο, τον Κουτσόφτα, τον Μαυρομμάτη, που η προδοσία, οδήγησε στην αγχόνη, τον Παναγίδη που άφησε παιδιά πίσω του, το φίλο μου Ευαγόρα Παλληκαρίδη, τον λεβέντη εκείνο νέο, με τον οποίο έζησα τις τελευταίες ημέρες της ζωής του, και όλους τους άλλους που πέρασαν από τα κελλιά του θανάτου.

Σκεφτόμουν ότι τα χώματα της μικρής αυλής των "κελλιών του θανάτου" αγιάσθηκαν από τους λεβεντονιούς της Κύπρου μας, από τη θυσία των παιδιών του μαρτυρικού μας λαού.

Κάθε σπιθαμή εδάφους, κάθε μικρή πέτρα, οι τοίχοι, τα κελλιά, η βρύση και τα σίδερα, αν είχαν ψυχή και μπορούσαν να μιλήσουν θα μας έλεγαν για τη ζωή των αθανάτων αδελφών μας, που οδηγήθηκαν στην αγχόνη, ατρόμητοι, περήφανοι, με βήμα σταθερό με ηθικό άψογο και τον ύμνο της Ελευθερίας στα χείλη.

Δεν πρέπει να λυποψυχήσεις, έλεγα στον εαυτό μου. Οι αθάνατοι νεκροί μας δημιούργησαν μια ιστορία στα κελλιά της αγχόνης που έχεις καθήκον να συνεχίσεις.

Τα βήματα μου ήσαν αργά κοιτούσα ψηλά στον ουρανό και σκεπτόμουν. Τις σκέψεις μου διέκοψε η φωνή του Κένταλ.

- Η ώρα του περιπάτου πέρασε.

Δεν είπα τίποτα. Ξεκίνησα προς το κελλί μου.

Με αργό βήμα εισήλθα στο κελλί μου αμέσως. Εμεινες έξω πολύ, πρέπει να είσαι ευχριστημένος.

- Ευχαριστώ.

Με αργό βήμα μπήκα στο κελλί μου, αφού προηγουμένως ο Κένταλ με ερεύνησε εξονυχιστικά και μου αφείρεσε τις χειροπέδες. Μόλις έκλεισε τη σιδερένια πόρτα, ζήτησα τσιγάρο. Θα σου δώσω, ήταν η απάντησή του, μα θα πάρω κι εγώ ένα.

- Πάρε, τα πληρώνει η ΕΟΚΑ.

Κάπνισε το τσιγάρο της ΕΟΚΑ και δεν παρεπονέθηκε. Το παράδειγμα του Κένταλ, ακολούθησε, μόλις ο τελευταίος έφυγε για το γραφείο του και ο τούρκος δεσμοφύλακας. Ήταν καλός άνθρωπος και ήρχισε να μου μιλά για τη ζωή των άλλων παιδιών, αδελφών που πέρασαν από τα κελιά του θανάτου".